

לעילוי נשמת
ה"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מהי מטרתנו?

פרשת מטות

בס"ד | גיליון מס' 389

למה לוותר על כבוד ועושר מופלג?

נבנה למקננו פה (ל"ב, ט"ז)

העדיפויות, וברור ונהיר שזו המטרה וזו התכלית, ומעתה לא נתבלבל ונטעה. והיה אם נתבלבל - תמיד הכוונון המדוייק ליעד והגדרתו החדה והברורה יובילו אותנו לחשב את המסלול מחדש, ולשוב ולכוון את פנינו לעבר היעד הנשאף.

אך אם היעד לא מספיק ברור, סולם העדיפויות אינו בהיר, סולם הערכים רופף ונתון לשינויים - כמעט בלתי אפשרי להגיע ליעד, תמיד תהיה את הטעות הלא נכונה, הפניה שאינה במקום, הדרך שתוביל אותנו לתוצאה שונה מהרצויה... כי קודם כל יש להגדיר את היעד ולהציבו בראש סולם העדיפויות - ורק אחר כך ניתן להגיע אליו, להתמקד בעשיה לכיוונו, וגם להצליח להשיגו.

הסוד הזה נחשף בפרשה זו, כאשר רש"י מגלה שמשנה רבנו אמר לבני גד ובני ראובן כי אין ראוי לדאוג לרכושם תחילה לפני ילדיהם, בעוד הילדים הם העיקר והרכוש הוא הטפל. משה רבנו מבהיר להם את הסדר הנכון, את הגדרת סולם העדיפויות הראוי: ראשית יש לדאוג לילדים כי הם העיקר, רק אחר כך יש לדאוג לטפל - למקנה ולרכוש. תחילה יש לדאוג לחינוך נכון ומיטבי, ורק אחר כך לדאוג הפרנסה...

כשמדובר על חינוך הילדים, אשרינו שאנו יודעים שהם בראש הפירמידה, שאיננו מתבלבלים ואנו מכירים בערך הנעלה והקריטי לשמור על חינוכם האיות, לשמור על גידולם בטהרה. הבה נתבונן בכך עוד ועוד, נפנים אל לבנו את המסר, כי במקום שיש שמץ של סכנה ליעד הנשאף ביותר - לנפש הילדים, אין מקום לפשרות, אין מקום לסיכונים!

את היעד הזה נציב בראש, אליו נתמסר ולמענו נקריב. בכל צומת שאנו עומדים בפניו, נמדוד מה תהא השפעת הצעד הבא על היעד מספר אחד, על השאיפה הכמוסה ביותר, על המטרה האחת והיחידה, הממוקמת הכי גבוה בסולם הערכים שלנו. רק כך נוכל להבטיח גידול נכון ויאומ, והצלחה חינוכית שתביא בכנפיה מלאו חופניים נהת!

התלבטות גורלית...

בין נכבדי הקהילה הלומז'אית לפני כ-150 שנה, נמנה רבי משה אהרן לוי זצ"ל, שהיה בין נכדי לגדולי עולם, וגם תלמיד חכם מופלג בזכות עצמו. לצד זאת זכה הרב לוי להתברך בעושר ונכסים, והתפרסם בהיותו איש של 'תורה וגדולה במקום אחד'. לימים, ירד הרב לוי מנכסיו ולא מצא דרך לפרנס את בני משפחתו, ולפיכך, שם פעמיו לביתו של רב העיר, המהר"ל דיסקין, ליטול עצה מן החכמים כדת מה לעשות.

'רבי ומורי', אמר הרב לוי בהכנעה, 'נקלעתי לצומת דרכים ואינני יודע מה לעשות. אתייעץ ברבנו הנערץ כיצד להמשיך מכאן...' בדקות הבאות, פרש את מסכת התלבטותיו, הסביר בצער כי ירד מנכסיו, ואיננו רואה מוצא. האפשרות היחידה העומדת לרשותו לכאורה - היא לנסוע לארץ הזהב, לארצות הברית שבאמריקה הגדולה

התכונה ההורית הנפוצה והמשתפת ביותר, היא הרצון הכנה לראות את הילד מצליח, והנכונות להקריב למטרה זו ככל האפשר. אנו נשמח לקחת חופשה מהעבודה כדי לשבת בפנים זורחות ובחיוך רחב במעמד 'סיום' של מי מילדי התשב"ר המתוקים שלנו, ואם נצטרך - נישאר ערים בלילות טרוטי שינה ובעיניים עצומות למחצה, כדי לדון בסבלנות בבעיה חינוכית שצפה ועלתה.

זו אולי התכונה הבסיסית ביותר בלבו של כל הורה, ולכן - אין מי מאיתנו שלא משקיע כל מאמץ ומוכן להקריב ככל יכולתו, כדי להצליח להגיע לנחת, לראות את בני משפחתו מצליחים ופורחים, מחונכים וגדלים לתפארת. לכן אנו משתדלים להעניק להם את מיטב הכוחות והמשאבים, ועושים הכל כדי לאפשר להם לגדול ולהתפתח בדרכם, באופן משיביע רצון ומרווה נחת יהודית זכה וטהורה.

כולנו מחפשים את הדרכים והכלים, לשפר את החינוך שלנו ולהעניק לילדינו את המעטפת התומכת ביותר להצלחתם. כולנו מחפשים את סוד ההצלחה החינוכית, שתביא בכנפיה ילדים מחונכים לתפארת כשאיפתנו. הבטחה היא שיש סוד כזה, יש דרך שמובילה להשגת השאיפה הנכספת, וכדי לחשוף אותה, נפתח בתיאור קצר:

הבה נביט בשני רכבים היוצאים לדרכם בשמונה בבוקר מירושלים לטיול לצפון הארץ. הרכב הראשון - מתקדם וטכנולוגי, מצויד במנוע טורבו מתקדם וחדשני, ואילו הרכב השני - גרוטאה מיושנת וחלודה, מצוידת במנוע חלוש, זקן ונאנח... הם יצאו יחדיו, פניהם מועדות לצפון הרחוק, אך בשעת ערב הם מגלים כי הפער ביניהם עצום - נהג הרכב המתקדם עודו משוטט אי שם באיזור המרכז, בעוד נהג הרכב המיושן כבר עומד למרגלות החרמון...

כל בר דעת מביט בתמיהה: היתכן? הרי הרכב המתקדם מהיר וזריז בהרבה, כיצד נותר מאחור כשהרכב הישן כבר גמע את כל הדרך והתייצב ביעד? אך מי שביט אל תוך הרכב בעת הנסיעה לא ישאל דבר, הן הרכב המיושן יצא לדרך רק אחרי שהגדיר מראש את יעדו במכשיר הג' פי אס, והיה צמוד להנחיות. אם טעה, אם הסתובב במסלול הלא נכון - תמיד המכשיר שהוגדר מראש ליעד הרצוי, הוביל אותו בחזרה לדרך המלך, לקח אותו את כל הדרך בואכה היעד הרצוי.

לעומתו, כמה חבל, נהג הרכב המתקדם יצא לדרך בלי להגדיר מראש את היעד, בלי לקבוע מראש למכשיר לאן פניו מועדות. כמה טעה בדרכים, כמה פעמים עצר להתרעננות, כמה פעמים התבלבל בכבישים - והוא עדיין בדרך, החרמון עוד רחוק...

אמור מעתה, מה שיקבע אם נגיע ליעד, הוא לא הכלי, גם לא היכולות. מה שקובע ומכריע אם נגיע לכל יעד נשאף, הוא עד כמה היעד הזה ברור, מוגדר מראש, ממוקם בראש סדר

מה עדיף מהון עתק?

אל מורי רובי, כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ע, נכנס יהודי עשיר, גביר אמיד שהגיע מארצות הברית, ובקשתו בפיו. 'אני זקוק לטובה גדולה מאוד מהרבי', אמר האיש, ופירט את בקשתו. זו הייתה אכן טובה ייחודית שדרשה מהרבי מאמץ לא מבוטל, והרבי החל להרהר אם וכיצד להיענות.

לפתע, ניעור הרבי משרעפיו ושאל: 'מה תתן לי בתמורה?' הגביר היה מופתע, הן הרבי הוא לא אחד המבקש תמורה, הן את כל נפשו הוא מסור לסייע לכל יהודי... בתוך רגע התאושש, שלף את פנקס השיקים מארנק העור היוקרתי ואת העט המזוהב מכיס חולצתו הממוגנת, ואמר לרבי בפשטות: 'מה שהרבי יאמר, כמה שצריך אני רושם בשיק...'

הרבי הצטחק. 'אמנמם? אתה מוכן לתת לי כל מה שאבקש? 'בוודאי', השיב הגביר, וכבר פתח את העט והחל לרשום...

'לא לא לזה התכוונתי', חייך הרבי, 'תן לי הבטחה שמזהים ואילך, אתה לומד שעה דף היומי, כל יום, אבל כל יום! זה מה שאני מבקש!'

הגביר היה מופתע, אך הלא הבטיח כי יעשה את כל מה שהרבי יבקש, ומה יעשה כי הרבי לא ביקש כל הון שבעולם, אלא התמסרות לשיעור הדף היומי? הוא מיהר לקבל את עצמו את בקשתו של הרבי, והרבי עשה כאשר התבקש...

את הסיפור יספר לי מורי רובי ז"ע בעצמו, והוסיף משפט נוקב חדרי לב: 'האמן לי, יכולתי לבקש ממנו כל הון שבעולם... אך כשהודי ניצב לפניי ומוכן לעשות כל אשר אבקש - אנצל זאת למטרות החשובות באמת. הן הכסף הוא חשוב - אבל אמצעי בעלמא ולא מטרה, ולהוסיף שיעור תורה - זה היעד, זו המטרה!'

כי כשברור שהמטרה שלנו בחיים היא להגדיל תורה ולהאדירה, גם גביר נוצץ, איל הון, שיק פתוח ועט מזהב, לא מבלבלים את המחשבה, לא מאבדים את המיקוד במטרה. הבה נתמקד גם אנו במטרה להוסיף ולחזק את עמוד התורה, הבה נזכור כי השיעור היומי שלנו, סדר הלימוד, החזקת התורה - אלו עיקרי העיקרים וראשונים ברמת הדחיפות עבורנו, ונפעל על פי הערך שבראש סולם הערכים שלנו!

והעשירה, אלא שהשמועות אודות מצב היהדות שם באותן שנים - אינן מבשרות טובות ללבו היהודי הבורע באש של יראת שמים...

המהרי"ל הקשיב להתלבטות, הרהר ארוכות בשאלה הסבוכה, ולבסוף הכריע: 'אין לך ברירה, עול הפרנסה כבד ולא תוכל להסתדר כאן, ומאיךך - אתה יהודי שיראת שמים בוערת בו כיקוד אש, חושבני שנוכל להסתמך על יראתך וחכמתך... קח את מקל הנדודים וסע לאמריקה, תחפש שם פרנסה כרב או כשוחט וכיוצא באלה, והשם יהיה בעזרך שתוכל לשלוח לבני משפחתך את מזונם די מחסורם!'

הרב לוי שמח על שהתייעץ עם גדול הדור ורבו פשט את הספק והחכימו בדרכו, ויצא לאמריקה, מותיר את בני משפחתו מוגנים בעיר היהודית למוז'ה. כשכא לאמריקה גילה כי אכן כישוריו התורניים ומידותיו התרומיות חשובים מאוד לביסוס וחיזוק היהדות בארץ המתפתחת, והוא התגייס במלוא העוצמה להפיץ את אור היהדות כהלכתה.

בתוך מספר חודשים, התחבב מאוד על בני הקהילה היהודית בברוקלין, אשר נהנו ליהנות מחכמתו ותושייתו ולהיעזר בעצותיו המחכימות, כאשר הם דואגים למחיתו ופרנסתו ברוח לב. כעבור כמה שנים, כשהתבסס בברוקלין בתי חינוך לבנים ובנות על טהרת החינוך התורני - הזמין את בני משפחתו לבוא בעקבותיו, ולהתגורר עמו בביתו היפה והחדש...

בתוך תקופה קצרה, זכה הרב לוי ושמך הלך לפניו. רבים נעזרו בו, הוא זכה לכבוד רב ולמעמד גבוה במיוחד, וגם פרנסתו היתה בשפע וברוח לב. שוב זכה הרב לוי ל'תורה וגדולה במקום אחד' - אלא שבמושגי אמריקה, היתה הגדולה פי כמה וכמה... עד שהתעשר הרב לוי בעושר מופלג בלי לסטות כמלוא נימה מיהדותו ומצדקותו.

היה זה ביום שבת בהיר אחד, כשהרב לוי שהה סמוך למטבח ביתו, ושמע שתיים מבנותיו הבוגרות מושוחחות ביניהן. 'הרי אנחנו כבר צריכות להינשא' - אמרה הגדולה לצעירה, 'והרי כאן באמריקה, אבא לא יצליח למצוא לנו חתן בן תורה, בחור העוסק בתורה במסירות ובהתמדה. לא תהיה לו ברירה אלא להשיאנו לבחורים סותרים מצליחים, ולבטח יצליח לשים ידו על סוחרים מובחרים במיוחד - כך שנזכה לחיי עושר ורווחה עוד שנים רבות!'

הרב לוי שמע את הדברים, ולבו צנח בקרבו, כל מילה היתה כמזקרת חרב, כמו פצצת אטום נופלת על ראשו. היתכן? הרי חינוך את בנותיו כל הימים להתמסר לתורה, להבין מה ערכה של תורה, לרצות להתחבר ולהתקשר עם התורה, להעריך ולהוקיר את עוסקי התורה - והנה מילים שכאלה? היתכן כי אכן יוכרחו להינשא לסוחר העוסק ברווח גשמי, ולא ברווח רוחני טהור וזך?

כל אותה שבת, הסתובב הרב לוי כסהרורי ולבו בל עמו. הוא לא הסגיר את מחשבותיו לאיש, אך ניכר היה כי הוא טרוד ומבולבל, מתוח ומודאג. הן את כל חייו הקדיש להנחיל לבני משפחתו את חשיבות התורה, כמה יגע והתמסר והקריב כדי שייבנו כי אין מעלה כמו התורה ואין יתרון כמו להיות עוסק בתורה - והנה כל עבודתו ופרי יגיעתו עומדים לרדת לטמיון... איך יוכל לראות בחינוכו הטהור והזך שוקע במצולות, איך יוכל לבחור לבנותיו חתנים שאינם עמלי תורה?

נדודים אל הלא נודע...

במוצאי שבת, מיד אחרי הבדלה, התיישב עם רעייתו הרבנית מרים לשיחת התייעצות דחופה. כל הדאגות והטרדות הונחו בצד, סדר היום נמחק באחת. סוגיית מטרידה מאוד עלתה על השולחן, הרת גורל עד מאוד...

דקות ארוכות נמשכה ההתייעצות, בסיומה התקבלה ההחלטה הגורלית, במסירות והקרבה יוצאות דופן: שוב תיטול המשפחה את מקל הנדודים, תתנתק מהסביבה המוכרת, מתנאי החיים הנוחים, מהעושר המופלג ומהמעמד הגבוה - ותעלה לירושלים, שהיתה בזמנו עיר מיושנת וחסרת תנאים, אך עיר שמעיין התורה פיתה בה בכל עוז. 'איננו יכולים להישאר כאן!' קבע הרב לוי, 'עלינו לברוח ממקום בו החינוך שלנו משתבש, ואין בו הערכה מספקת ללומדי תורה!'

כשנודע הדבר בקרב בני הקהילה, החלו הלחצים למנוע את עליית יידיהם הנערץ לארץ. אך הרב לוי לא שעה אליהם, וגם לא לפיתויי ההעלאה במשכורת והטבות נוספות בתנאי החיים. 'לכון שאני יכול להישאר לחיות באמריקה כשר וטוב, הסביר, אך מנין אקח חתנים בני תורה לבנותיי? כיצד אחזיר גם בדור הבא שיש להעריך לומדי תורה?'

בתוך ימים ספורים, מכר הרב לוי את ביתו ועסקיו, רוקן את חשבונות הבנק, הפך את כל רכושו למטבעות זהב שערך נודד ממדינה למדינה. הוא לא הביט על ההפסד הממוני הכרוך בכך, וגם לא על אי הוודאות בעליה לארץ לא מוכרת - היה ברור לו שיש לברוח מארצות הברית כאן ועכשיו. ואכן, כעבור מספר שבועות כבר עמדו רגליו בשערי ירושלים...

הוא התיישב בירושלים, ומיהר למטרתו הנשאפת - להשיא את בנותיו לתלמידי חכמים מופלגים. הן כמה הקריב וכמה יגע, כמה ויתר וכמה התמסר למען היעד הזה,

כדי להגשים את השאיפה הזו. את כל ההון שהביא עמו ייחד כדי לזכות בחתנים עמלי תורה, שהיו סמוכים על שולחנו והוא פרנסם בכבוד מלכיו.

לימים, זכה הרב לוי לחתן ייחודי, עילוי ששמו הלך לפניו, שנודע כאחד מגדולי אותו דור, הוא הגאון רבי אליהו ראם זצ"ל שהתפרסם כגאון מופלג וגם כיהן כחבר הבד"ץ בירושלים. אף שכל תושבי ירושלים חפצו בגאון הנערץ כחתן, אך רב העיר - הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל, המליץ לגאון הצעיר להיכנס כחתן בבית משפחת לוי, משפחה שמעריכה תורה ולא הסתנוורה מאמריקה הנוצצת, שבראשה עומד אב שהעדיף להקריב שפע, ממון ומעמד למען חינוך יהודי טהור ושורשי, למען הערכה לעמלי התורה!

הרב לוי לא נדד עוד, וזכה להקים דור ישרים מבורך בירושלים. וכל ימיו היה אומר: 'אשריי זכיתי בחתנים עמלי תורה, אשריי שזכרתי כי העיקר בחיים הוא להגיע ליעד הנשאף - לבית של תורה ודור ישרים שמעריך את לימוד התורה. היה כדאי להפסיד כל הון ומעמד שבעולם כדי להמשיך את החינוך הטהור לדורות הבאים!'

הסיפור המסעיר הזה, הנוטל את קוראיו במסע לאורך שני עשורים ושלוש יבשות ומתואר בפרוטרוט בספר 'אדרת אליהו' מתולדותיו של הגאון רבי אליהו ראם זצ"ל, מאיר לעברנו, קורא וזועק, מלמד ומורה: ראו נא מה מידת ההקרבה הנדרשת, ראו נא כמה חשוב להיות ברור וחד משמעי, להבין מהו היעד הנשאף שלנו וכמה צריך להשקיע בו ולהקריב למענו, כי זהו היעד מספר אחד, זוהי הפסגה שעל כיבושה אנו עמלים!

הפרנסה חשובה מאוד, צריך להתאמץ למענה, היא חובה המוטלת עלינו, אבל ניזחר ונישמר לבל תפגע בחינוך ילדנו, לבל תגרום להידרדרות מהערכים עליהם חוננו ואותם נבקש להעביר לדורותינו הבאים. חשוב מאוד לחיות חיי רווחה ורוגע, חשוב מאוד לנהוג בסדר יום נכון ומוקפד, חשוב מאוד להשיג אינספור מטרות ומטלות, אבל שלא נתבלבל במה שחשוב הרבה יותר, במה שחשוב באמת, והוא חינוך הילדים!

אם יש לנו שאלה איזה כלי טכנולוגיה להכניס הביתה או לכיס, הרבה לפני שנבדוק כמה נוכל להרוויח מההתקדמות הזו או בכמה היא תקל עלינו את החיים, נבדוק ונוודא שהכלים הללו לא ירחיקו אותנו מהיעד החשוב ביותר - חינוך הילדים, שהם ימשיכו להתחנך בטהרה כמקדם, שלכלים אלו לא תהא השפעה שלילית עלינו - וגם עליהם!

אם אנו עומדים לצאת לחופשה, והמחיר זול, והמיקום מעולה, והאווירה מושלמת, אך אם היעד מספר אחד, אם הילדים שלנו לא יהיו מוגנים ושמורים במיטב ההגנה - נותר על החופשה הזו, כי יש לנו יעד איכותי וחשוב בהרבה והוא נפש ילדינו!

כך נזכה, בעזרת ה', לגדל דור ישרים מבורך, בנים ובני עוסקים בתורה ובמצוות, שימקמו גם הם את ילדיהם בראש הרשימה, וישושו וישמחו לוותר ולהקריב כל מנעמי עולם, כדי להמשיך את המסורת, להמשיך את המנגינה!

הגאון שכח את מספר הטלפון...

הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל, נהג ללמוד מדי יום עם בנו הגאון רבי דוד שליט"א. כדי לתאם את שעת הלימוד היומית בתוך הל"ז הצפוף של גאון ישראל, נהג הרב להתקשר לבית בנו מדי יום, כדי להודיעו על שעת הלימוד.

באחד הימים, כשהגיע הבן ללמוד בבית אביו, ראה את אמו מחייכת ואומרת: 'ראה נא, תעריך כמה חשובה לאבא שעת הלימוד. הן אביך יודע את כל התורה בעל פה, אך את מספר הטלפון בביתך הוא אינו זוכר... מדי יום אנו מתגייסים למטרה החשובה - למצוא את ספר הטלפונים ולחפש בו את מספר הטלפון שלך, כדי לתאם את השעה היעודה!'

כשמע הרב את דברי הרבנית, נענה בחיוך ואמר: 'עתה אשנן את המספר 20 פעמים, עד שאדע אותו בעל פה. ממחר זה כבר לא יקרה, אני אזכור את המספר ואשמרנו בזכרוננו!' ישבו האב והבן שניות אחדות ושיננו את מספר הטלפון, כמה ספרות בסך הכל, עד שהגאון הנערץ נבחן וידע היטב את המספר...

ביום המחר, בהגיעו ללמוד, שאל רבי דוד את אמו הרבנית: 'נו, איך היה היום? שוב נדרשתם לחיפושים או שאבא זכר את המספר?' חייכה אמו והגיבה: 'בני יקירי, נראה לך שאבא זכר? הרי דיונים הלכתיים שדן בהם לפני שבועים שנה הוא זוכר אותם על בוריים, אך מספר טלפון אותו שינן אך אתמול - הוא לא זוכר, כי זה לא חשוב לו! לאבא חשוב לזכור את התורה, את הסוגיות שלמד, את התשובות שכתב - זה מה שמונח בראש מעייני! כל היתר - מתנדף מזכרוננו ואיננו!'

כמה מרומם לקראת את הסיפור, ולהבין עד כמה גדולה ההשפעה של הגדרת היעד, עד כמה היא קובעת אם נצליח ועד כמה להתעלות בתורה. כשהיעד מוגדר, כשהשאיפה ברורה, כשהמטרה בוערת בעוצמה ולא זיזים ממנה - בסופו של דבר משיגים את היעד ומגיעים למטרה, ומה שלא חשוב באמת - מתנדף עם הרוח, ומתיר את מלוא הכוחות והכישורים למטרה האמיתית!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס